

Az "európai szociális modell" újabb vitái

Tamás Pál konferencia előadási ciklusa 2005-2013

Ezek az előadások a Friedrich Ebert Stiftung [FES], a nemet szociáldemokrácia közpolitikai és szaktudományos alapítványa kelet-európai konferenciáira készültek. Az "európai szociális modell" a 80-as évek második felében jelenik meg normative elképzelésként az európai szociáldemokrácia különböző szakmai fórumain. Ferge Zsuzsa munkássága lényegében azóta reagál erre a trendre, sőt sok tekintetben egyik reprezentánsává válik ennek az áramlatnak Kelet-Közép-Európában.

Az Európai Unió vállalásai fokozatosan terjedtek ki a kezdeti kereskedelmi és gazdaságpolitikai területekről újabb és újabb policy területekre. A vállalások hol gyorsabb, hol szakaszonként lassabb növekedését alapvetően két elem korlátozta. Nem szabályozhattak olyan területeket, amelyeket, életminőségét, életstílusát érintve, úgy tűnhettek, hogy nemzeti kompetenciákat szűkítenek. S nem követelhettek olyan összegeket, amelyek biztosításához jelentősen bővítenie kellett volna az EU költségvetését, s így újabb befizetésekkel követték volna a tagországoktól. Nyilvánvalóan a szociálpolitika, mint összefüggő policy terület épp ilyennek tűnt. Ezért az európai alapidokumentumokban nem is szerepel valamilyen egységes elvek szerint szerveződő szociálpolitika. Tulajdonképpen szó nincs valamilyen kötelező érvényű európai szociális modellről. A jóléti állam, amely a háború utáni évtizedekben hosszú időre megoldásnak tűnik, nemzeti keretekben szerveződik.

De a 80-as években erősödik a nemzeti szociálpolitikák kritikája, majd a kezdődő dereguláció e modelleket valamilyen mértékben vissza is szorítja. A jóléti modellek védelme az európai szociáldemokráciának az egységes európai keretekben jobban kivitelezhetőnek tűnik, mint a nemzetállamon belül. Számos akadémiai központ is hasonló irányban gondolkodik. Ekkor jönnek létre az európai szociális modell első változatai.

A 90-es évek végén már nyilvánvalóvá válik, hogy az EU Keleti Bővítése tagállamok egész csoportját emeli be, amelyekben nyugati típusú nemzeti jóléti rendszerek nem működnek, s ahol a helyi társadalmak ugyanakkor elvárják ilyenek kiépítését. Sőt, az új EU tagságok éppen valami ilyesmi garanciájának hiszik. Miközben EU mandátumok itt nem léteznek. Mindeközben az EU-n belül egymás mellett létező keleti és nyugati jóléti rendszerek, illetve életszínvonalak nem erősíteni, hanem gyengíteni fogják - ha külön eszközöket nem fejlesztenek ki semlegesítésükre - a gazdasági integrációit is.

A 2000-es években a régióban kezdődő viták épp ilyen modell [vagy modellek] kimunkálására irányultak. A szervezők itt elsősorban pozitív normatív megoldásokat kerestek. Az itt bemutatott előadások elsősorban arra szolgáltak, hogy a progresszív normativitás és az ezekkel ellentétes helyi megoldások közötti különbségek nyilvánvalóbbakká váljanak.

[2005: SOCIAL DUMPING IN „NEW EUROPE”? LIMITS IN WEST-EAST TRANSFER OF WELFARE MODELS AFTER EE](#)

[2006: CAPTURE OF GOVERNMENTS: RE-NEGOTIATING THE SOCIAL CONTRACT IN CENTRAL EUROPE](#)

[2007: TÁRSADALMI TÖRÉKENYSÉG, SZOLIDARITÁS- ÉS BIZALOMMANAGEMENT](#)

[2008: SOCIAL MODELS OF THE NEW EAST EUROPEAN CAPITALISMS](#)

[2008: ÚJ SZINDIKALIZMUS: ELLENHATALOM, VAGY ÉRDEKMENEDZSERSÉG?](#)

[2010: CAN THE EASTERN PERIPHERY OF THE EU CONSTRUCT ITS ORIGINAL "EUROPEAN SOCIAL MODEL"?](#)

[2013: AZ ÁLLAM SZEREPE AZ INFO-KAPITALIZMUSBAN](#)

New Discussions of the "European Social Modell" in Eastern Europe

conference presentations and lectures of Pál Tamás in 2005-2013

These presentations were prepared for East and Central European international meetings organized by the FES [Friedrich Ebert Stiftung]. "The European social modell emerges in second half of the 1980ies as a normative program on different public policy platforms of the European social democracy. Ferge Zsusa's concepts starts to interact with this work from the very beginning and in this decades is moving into the center of this approach and nowadays she is one of the leading representative that academic school in these region.

The mission of the European Community, or later the European Union expanded from trade and economic policy issues to different other, mainly social areas. However two areas functioned as limits to that expansion. The central European regulation could not directly influence national lifestyles, national structures of life qualities, where national competencies were narrowed, or by perceptions of public opinion segments, or local political parties they questioned the existing traditional order. The second limit was more simple and pragmatic. Those policies could not being introduced, which asked serious expansion of the budget in Brussels, asking more transfers from the donor member economies. Social policy was maybe the most important area, where new central steps and regulations of "Brussels" were not realistic due to those two factors.

The first welfare state models were organized after the World War II in national frames. Their political and practical critics emerged only in the 80ies and very soon a sort of de-montage of those models, elimination of their important parts started already soon. The European social democracy wanted to create a systematic attempt do defend them and the reformist social planners thought that it easier to do it in the actual European frames, then using the already existing national forms and resources. This was the beginning of discussion about the "European Social Model". In those years many academic centers of the Old Europe starts to think into the same direction.

In the late 90ies the experts start to understand, that with the Eastern Enlargement a group of countries enters into the EU without Western concepts of welfare and with local societies interested in more developed welfare services. And even more, the emergence of the new models could be related first of all to the EU and at the same time the Union had no formal mandates to construct and implement those new welfare policies.

In Central Europe of the 2000ies the debates started about the economic conditions and human and political impacts of possible pragmatic steps in this area. But first of all search of possible normative solutions was on the agenda. The above presented conference contributions and lectures of Pal Tamas from those years tried to demonstrate differences between the normativity of academic constructs and the practical environments of those planned reforms.